WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...!
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 54. ДЖЕРЗИ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го БЕРЕЗНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 21, 1958 No. 54. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ І КОНҐРЕС ПРИСПІШУЮТЬ ЗАХОДИ ДЛЯ БОРОТЬБИ З РЕЦЕСІЄЮ

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРИЙНЯЛА ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО АСИҐНУВАННЯ 1.8 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ НА ПРИСПІШЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОГРАМИ І ПРЕЗИДЕНТ ДОРУЧИВ ЗАПОЧАТКУВАТИ ВИДАТКУВАННЯ НА ПРИСПІШЕННЯ ПРАЦЬ У РІЗНИХ МІСЦЕВИХ І ПРИВАТНИХ ПРОЄКТАХ

Вашингтон. — На своїх нарадах відбутих в середу дня 19 березня ц. р., Палата Репрезентантів прийняла одноцушним голосуванням законопроєкт про асиґнування $1,800,000,000 на здійснення невідкладних будівельних робіт. Після прийняття законопроєкту, що відбулося на протязі однієї мінути, його відіслано до підписання Президентові. Водночас із цим Палата Репрезентантів прийняла апробовану вже Сенатом резолюцію про приспішення видаткування із ухвалених уже на різні цивільні та військові роботи фондів. — Цього ж самого дня сенатська банкова та валютова комісія почала переслухання в справі конечности асиґнування двох більйонів долярів на позички для громад і стейтів, що мали би бути призначені на будування шляхів, мостів і водопостачальних проєктів. Всі ці рішення й акції Конґресу відбуваються у приспішеному темпі і є вислідом одностайного бажання обидвох партій у Конґресі зробити все можливе для протидіяння господарській рецесії. Сенатський демократичний комітет для справ політичного плянування прийняв у зв'язку з цим окрему резолюцію, в якій стверджується, що демократичні члени Конґресу трактуватимуть безпартійно й об'єктивно кожен проєкт чи пропозицію Президента й Уряду, що змагатимуть до поліпшення господарської ситуації і тому теж вирішуватимуть приспішено ухвалювання зв'язаних з цими проєктами і пропозиціями законів. — Як подають з Білого Дому, президент Айзенгавер доручив почати негайно видаткування із суми 2,250,000,000 долярів, призначених на реалізацію різних приватних, кооперативних, міських і стейтових робіт, таких, як розбірка і очищування запущених міських дільниць, будівництво каледжів, та інших публічних будівельних проєктів, електрифікація сільських околиць, тощо. Цього ж самого дня, в середу 19-го березня, през. Айзенгавер відбув окрему конференцію в господарських справах із представниками губернаторів 48-ох усіх американських стейтів. Під час цієї конференції през. Айзенгавер сповістив делеґацію губернаторів, що уряд плянує звернутися до Конґресу з проханням уповажнити його зужити 200 мільйонів долярів, зібраних на спеціяльному конті, на виплачування додаткових допомог безробітним, тривання чого мало б бути продовжене на додаткових 13 тижнів.

КІНЕЦЬ ТИЖНЯ В НЮ ЙОРКУ ПІД ЗНАКОМ ЮВІЛЕЮ ПРОФ. ОЛ. ГРАНОВСЬКОГО

Проф. д-р Олександер Неприцький-Грановський

Ню Йорк. — Найближчий кінець тижня, п'ятниця, субота і неділя 21-23 березня, буде в цій метрополії цілком під знаком відмічування ювілею проф. д-ра Олександра Неприцького-Грановського з нагоди його 70-их уродин та 50-ліття його багатобічної наукової, культурної, політичної і суспільно-громадської діяльности. Ювілята вшанує насамперед Літературне Об'єднання „Слово", яке влаштовує літературний вечір проф. Ол. Грановського в Літературно-Мистецькому Клюбі в п'ятницю, 21-го березня. У програмі вечора Ювілят говоритиме про „Українську Хату" і перші літературні знайомства, а Раїса Бакум читатиме його поезії. Від „Слова" Ювілята вітатиме Юрій Дивнич, а Петро Глобенко доповідатиме про творчість Ювілята.

В суботу, 22-го березня о год. 7-ій ввечорі Українська Вільна Академія Наук влаштовує в приміщеннях Українського Інституту Америки пленарну конференцію, на якій проф. Ол. Грановський виголосить доповідь про „Значення і вплив ентимології на розвиток людського добробуту".

Завершенням цих імпрез буде вечера-бенкет, яку влаштовують в честь Ювілята ОДВУ, УЗХ, МУН і „Зарево" в неділю, 23-го березня о год. 5-ій ввечорі у великій залі Українського Народного Дому. В програму вечора-бенкету входять м. і.: вручення Ювілятові диплому доктора „гоноріс кавза" професорами Українського Вільного Університету та доповіді представників НТШ і УВАН в ЗДА, проф. В. Лева і проф. О. Архімовича. Буде також мистецька програма, в якій візьмуть участь солістка Ганна Шерей, бандурист Вол. Юркевич, декляматор Ігор Шуган та студенти хору „Думка".

УКРАЇНКИ МАЛИ РОЗМОВУ З П-НЕЮ РУЗВЕЛТ ПРО ЇЇ ПОДОРОЖ ДО СССР

Елінор Рузвелт

Ню Йорк. — Минулого вівтірка, 18-го березня, представниці Союзу Українок Америки відвідали тут у її мешканні п-ню Елінору Рузвелт, дружину покійного президента ЗДА Френкліна Делано Рузвелта, та відбули з нею півтора годинну розмову на тему її поїздки до Совєтського Союзу. Спонукою до цієї зустрічі були статті п-ні Рузвелт в американській пресі, в якій вона описувала свою подорож по СССР та свої враження з неї. Делеґація СУА запропонувала п-ні Рузвелт документи і матеріяли для всебічного насвітлення життя в СССР. Делеґацію СУА очолювала його містоголова п-ні Стефанія Пушкар, а в склад її входили: п-ні Тетяна Горащенко, д-р Наталія Пазуняк і п-ні Олена Процюк. На зустрічі були приявні також д-р Роман Осінчук та проф. Сергій Крашенінніков. У розмові заторкнено різні проблеми життя в СССР і, крім того, вручено п-ні Рузвелт письмові матеріяли.

МОСКВА ЗАКИДАЄ АМЕРИЦІ Й АНГЛІЇ ПІДГОТОВУ ДО ВІЙНИ

ВІЦЕ-ПРЕЗ. Р. НІКСОН ЗАКИДАЄ МОСКВІ ВНЕМОЖЛИВЛЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ"

Лондон. — З оприлюдненого тут в середу 19 березня ц. р. тексту останньої ноти Булґаніна з минулого понеділка виходить, що совєтський уряд, ні на крок не поступаючись із своїх раніших позицій щодо конференції „на вершинах", обвинувачують З'єдинені Держави й Англію, що вони внеможливлюють цю конференцію, приготовляючи одночасно нову війну. Булґанін нав'язує до останньої англійської т. зв. Білої книги про нову англійську стратеґію і до англо-американського порозуміння щодо постачання Англії ракет на середню віддаль та встановлення в Англії американських ракетних баз. Він звертає увагу, що такі військові приготування не поможуть поліпшенню англо-совєтських взаємин, а, навпаки, погіршать міжнародні відносини. Четвертину своєї ноти Булґанін присвячує арґументам, чому Совєти не хочуть допустити до дискусії над відносинами в сателітних країнах, повторяючи стару теревеню, що це „внутрішня справа" тих країн. Булґанін нічого не згадує про совєтську ролю в перетворенні тих країн у сателітів СССР. Водночас Булґанін знову повторює давню вимогу, що міжплянетарний обшир можна вийняти з-під військових цілей тільки рівночасно із скасуванням американських заморських баз. Булґанін повторює теж вимогу, щоб у квітні відбулась конференція міністрів закордонних справ для суто формальних і процедуральних справ, як устійнення складу учасників конференції, часу, місця конференції та денного порядку.

Одночасно, в середу 19 ц. м., віце-президент Ричард Ніксон виголосив в Шикаґо перед 800 американськими й закордонними науковцями велику промову, в якій заявив, що це большевики, а не американський уряд, кидають колоди під здійснення задуму конференції на „вершинах". Така конференція — казав Ніксон — погіршить, а не поліпшить міжнародну ситуацію, якщо вона закінчиться невдачею, а вона мусить так закінчитись, коли в попередніх переговорах не запевниться їй успіху. Ніксон твердив, що Москва зумисне ставить такі передумови для конференції „на вершинах", про які вона знає, що вони не сприйнятливі для Заходу — між іншим вимога зліквідування американських заморських баз. Він звернув увагу, що американське громадянство має нахил що якийсь час наставлятись цілком на щораз іншу справу: сім місяців тому такою справою, що хвилювала нарід, була інфляція, потім сферичні простори, із них американці „впали" до господарської рецесії, а тепер говорять про конференцію „на вершинах". Звернувши увагу на велику різницю в ситуації, яка була тому пів року, коли Совєти випустили першого спутника, і тепер, Ніксон закликав ані не хвилювась з приводу тимчасових совєтських успіхів, ані не попадати в стан самозадоволення після надолуження деяких власних занедбань.

Шуман став головою Европейської Економічної Асамблеї

Штрасбурґ. — Колишній французький прем'єр і міністер закордонних справ, головний ініціятор і реалізатор Стально-вугільної Спільноти та речник европейської політичної й економічної єдности, Роберт Шуман, став першим головою нової Европейської Економічної Асамблеї. Вона складається з делеґатів Франції, Західньої Німеччини, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу і її завданням є устійнити плян для трьох центрів західньо-европейської господарської єдности: Спільного Европейського Ринку, Стально-вугільної Спільноти та Европейського Управління для атомової енерґії (Евратом). Кандидатура Шумана була одинокою і тому вибрано його одноголосно через аклямацію. Його авторитет, знання европейських економічних проблем і діловитість ґарантують успіх цих нових установ — коментують часописи.

Гаммершилд летить до Москви

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд заповів свій відлет до Москви на п'ятницю 21 березня з Ню Йорку. Перервавши свою подорож на короткий час у Штокгольмі в Швеції і Гельсінках, у Фінляндії, Гаммершилд сподівається в найближчу неділю вечером прибути до Москви. Ціллю його подорожі туди є передусім перевірити можливості для виходу з сліпої вулиці справи дальших переговорів про міжнародне роззброєння. Совєти, як відомо, заповіли бойкот Комісії і Підкомісії ОН для справ роззброєння, як теж того засідання Ради Безпеки, на якому мали б обмірковувати цю справу. Настоюючи, щоб деякі пункти міжнародного роззброєння переговорювала конференція „на вершинах", большевики водночас не хочуть підготовити можливе порозуміння в попередніх переговорах. Поруч із цією справою,

Пляную́ть досліджувати Місяць при допомозі ракети з людиною

Вашингтон. — Провідні науковці, які працюють у програмі американських сателітів, пропонують урядові довшу програму досліду космічних просторів, в якій є пункт про дослідження Місяця та плянет при допомозі ракети, якою керувала б людина. Цю програму виготовили науковці з Крайового Комітету для переведення Міжнародного Геофізичного Року. Згідно з цим проєктом в найближчих роках ЗДА мали б випускати щораз то дальше штучні сателіти в космічні простори, аж поки той сателіт не міг би дістатися на Місяць та плянети. Але все це, на думку науковців, буде тільки „вступом" до тієї „драми, яка має настати — лет людини в космічні простори". Цю групу науковців та інженерів, яка займеться програмою Міжнародного Геофізичного Року, очолює електричний інженер д-р Ричард В. Портер, який працює в Компанії Дженерал Електрік як спеціяліст від будови ракет.

„Ванґард 1" кружлятиме довкола Землі 20 років

Вашингтон. — Голова фльотового проєкту „Ванґард", який випустив другого американського сателіта „Ванґард І" д-р Джан Гаґен заявив, що той трифунтовий сателіт може кружляти довкола Землі не 5-10 років, як давніше він передбачав, але 20 років. Голова відділу будови штучних місяців при Американськім Комітеті для Відзначення Міжнародного Геофізичного Року д-р Ричард В. Портер також передбачає, що „Ванґард ч. 1" зможе кружляти довкола Землі багато довше як 10 років. На думку д-ра Гаґена соняшний радіовий апарат в „Ванґарді І" буде так довго надавати сиґнали, як довго кружлятиме цілий сателіт. Совєтський „Спутнік І" кружляв тільки два місяці, а „Спутнік ч. 2", випущений 3-го листопада 1957, має розпастися вже в найближчому місяці. Ці науковці вірять, що ЗДА незабаром зможуть випустити сателіт довкола Місяця. Д-р Гаґен сказав, що це можна зробити кожньої хвилини. А Чарлз Е. Бартлі, директор компанії, яка будувала ракету „Ванґард", сказав, що тепер вже є можливо дістатися на Місяць.

ГОЛОВА УНС СВІДЧИВ В СПРАВІ БРАТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс. — Леґіслятура стейту Массачусетс розглядає тепер окремий законопроєкт, внесений до стейтового сенату під числом 600, метою якого є ввести в стейті відповідне законодавство для поліпшення можливостей розвитку братсько-запомогових організацій. В справах того закону відбулось минулого вівтірка, 18-го березня, публічне переслухання в стейтовому капітолі, в якому взяли участь, складаючи відповідні свідчення і представник Українського Народного Союзу, його головний предсідник Дмитро Галичин. Приявні були також місцеві головні радні адв. Анна Чопек і Микола Давискиба.

Підготовча конференція для скликання світового Антикомуністичного Конґресу

Ню Йорк. — У столиці Мехіко почалася дня 20 березня ц. р. підготовча конференція для скликання світового Антикомуністичного Конґресу. На цю конференцію виїхав від Українського Конґресового Комітету Америки 19 березня ц. р. редактор Володимир Душник у характері учасника-обсерватора. Конференція триватиме до 26 березня ц. р.

Похорони бл. п. ред. Вол. Лотоцького відбудуться в суботу 22-го березня

Филаделфія. — Похорони бл. п. ред. Володимира Б. Лотоцького, що помер у понеділок цього тижня дня 17-го березня від удару серця, відбудуться в субову 22 березня у Филаделфії. В п'ятницю дня 21-го березня, о год. 8-ій вечора буде відправлений парастас у каплиці похоронного заведення М. Насевич при Френклін вул., і в суботу дня 22-го березня після відправлення Служби Божої в Катедральній українській католицькій церкві при вул. Френклін, відбудуться похорони Покійного на цвинтарі у Факс Чейзі. Ред. Вол. Лотоцький народжений 1883-го року в родині українського вчителя в селі Ценева на Бережанщині, помер на 75-ому році життя.

24 особи згинуло під час пожежі на Бродвеї

Ню Йорк. — 19-го березня вибухла пожежа на 3-ому поверсі 5-поверхового будинку при вулицях Бродвей і Гавстон, і внаслідок цієї пожежі згинуло 24 особи, а 15 є попечені й поранені. Велике число жертв спричинене панікою робітниць, які працювали в фабриці біля, що є на 4-му поверсі. В 3.35 годині по полудні вибухла піч до сушення біля на 3-му поверсі і негайно після того почалася пожежа. Робітники й робітниці на 4-му поверсі нагло знайшлися серед густого диму. Деякі в паніці вискакували на вулицю, де пожежники тримали рятункові сіті. Та не всі поденервовані могли потрапити до сітей. Між жертвами є 18 жінок і 6 чоловіків. Всіх робітників під час пожежі було коло 66. Пожежники врятували деяких осіб при допомозі своїх драбин, приставлених до вікон. Після пожежі стверджено, що одні сходи вниз в тому будинку були вільні й неушкоджені на початку пожежі, але робітниці, перейняті панікою, навіть не пробували ними сходити вниз, бо в димі не могли добре орієнтуватися. Міська Управа і губернатор Аверел Гарриман зарядили слідство в справі цієї пожежі.

Комуністи втрачають на впливах в Японії

Токіо. — В минулу неділю 16-го ц. м. відбулись вибори до місцевої леґіслятиви на архіпелягу Рюкю, який охоплює 89 островів, що все ще є під американською військовою адміністрацією, як морсько-летунські бази, що простягаються наче ланцюг поміж південним шпилем Японії та Формозою. На цих островах комуністи розгорнули були особливо голосну й завзяту демагогічну аґітацію під гаслом „американці до дому" і мали подекуди успіхи. Так пр. в січні ц. р. в столиці острова Окінава обрано невеличкою більшістю голосів прокомуністичного посадника з поразкою поміркованого кандидата. Однак в недільних виборах комуністи віднесли поразку.

Справа конференції „на вершинах" вияснится в травні ц. р.

Лондон. — У зв'язку з останнім листом Булґаніна до англійського прем'єра МекМіллена в англійських керівних колах переконані, що справа конференції „на вершинах" на яку так вперто настоюють большевики з пропаґандивних причин, вияснитьcя щойно в першому тижні травня ц. р., на конференції міністрів закордонних справ НАТО від 5 до 7 травня ц. р. у Копенгаґені в Данії. Тому англійський уряд ніби неохоче ставиться до дальшої дискусії на цю тему з большевицькими проводирями, тим паче, що в цьому останньому листі Булґаніна знову повторюються давні совєтські теревені. Згоду Москви на заборону вживання космічного простору для військових цілей при передумові, що ЗДА зліквідують свої заморські бази, державний секретар Доллес назвав „пов'язанням двох цілком різних і окремих справ" і визнав неприятливою для Америки умовою. Знову ж Франція сподіється перевести літом цього року свої перші атомові експерименти і тому вона не погоджується на проголошення заборони дальших експериментів з атомовими матеріялами. У зв'язку з цим виринає питання щодо більшого втаємничення Англії й Франції у висліди дотеперішніх американських ядрових дослідів, що все ще забороняє американський закон.

На Кипрі знову почався терор

Нікозія. — У цьому тижні розпочався другий рік розмірного перемир'я і затишшя, але воно, мабуть, наближується до кінця. В останньому тижні вибухло шість бомб на всьому просторі острова, при чому двома бомбами пошкоджено військові водопроводи, з двома іншими запалено склад військового постачання. Кажуть, що під час перемир'я підпільно-революційна організація ЕОКА, що проповідує гасло злуки з Грецією, перевела реорганізацію своїх прорідших рядів та перевірку метод боротьби і рішила надалі покласти натиск на саботажні акти супроти англійських військових споруд і влаштувань, а не супроти осіб, особливо з-посеред власного народу. ЕОКА проголосила бойкот англійських цигарок і інших виробів, але він не дуже вдався, бо кипрські купці бояться, щоб англійці не застосували репресійних господарських засобів. Весь експорт з Кипру залежить від англійців, а господарська ситуація автохтонного населення і так зазнала двох болючих ударів: внаслідку революційної акції майже цілком припинився туристичний рух, а минулорічна посуха доконала решти. Від часу останніх нарад англійського міністра закордонних справ Селвайна Ллойда в Анкарі і Атенах — справа розв'язання проблеми Кипру якось замовкла.

СОВЄТСЬКІ ДИПЛОМАТИ ВІДВІДУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вашингтон. — Державний департамент видав дозвіл двом совєтським дипломатам із Вашингтону С. Р. Стріґанову і Е. А. Заостровцеву відвідати Університет Північної Кароляйни з тим застереженням, що їм вільно виїздити на віддаль 25-ох миль із Чепел Гіллу, осідку цього університету. Комуністичні дипломати хотіли виїздити на віддаль 40 миль, але їм обмежено виїзд до 25-ох миль, бо такі самі обмеження мають американські дипломати в СССР.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній асистент секретаря оборони Кліффорд С. Фирнас** заявив, що хоч американський „Експлорер" і важить всього тільки 31 фунта, але він подав уже більше наукових інформацій як два совєтські „спутніки", з яких один важить 184 фунтів, а другий 1120 фунтів. „Спутніки" більші, — сказав Фирнас, — але наші штучні місяці ліпші".

● **Крайове Бюро Чищення Міст** другий рік підряд признало перше місце щодо чистоти місту Нешвілл в Теннессі.

● **18-го березня на місто Шібайґен, Висконсін,** упали постріли з повітря. Настрашені мешканці не знали, що сталося. Другого дня виявилося, що це канонір джетового бомбовика Б-47, замість на озера Мишиґен, випустив серію пострілів на місто.

● **Крайова Фундація для Поборювання Пістряка** відзначила почесною грамотою пані Френклін Д. Рузвелт за її „самовіддану боротьбу в обороні гідности й волі людини" і за її „добровільну працю всюди, де цього вимагає добро людства".

● **З Ізраїлю прибули до Ню Йорку** два кораблі „Ди Амталь" і „Теодор Герцль", щоб забрати на жидівську пасху туристів до Ізраїлю.

● **Особистий представник Папи Пія XII** у Вашинґтоні 75-річний архиєпископ Амлето Чіконяні 17-го беерзня відзначив подвійний ювілей: 25-річчя Апостольської Делеґатури в ЗДА і 25-річчя свого Архиєпископства. Того дня він працював нормально. О 6-тій годині ранку відправив Службу Божу, а пізніше целебрував Святу Літурґію в церкві св Патрика.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Академік Александер Вінтер,** видатний совєтський енерґетик, помер дня 9-го березня ц. р. у Москві. Вінтер роджений 1878 р. в селі Старосільці на Ґродненщині, вчився у Київському Політехнічному Інституті і за участь в студентських демонстраціях у Києві був виключений з інституту в 1900 р., а в 1901 р. був ув'язнений і засланий до Баку. Студії закінчив у Петербурзі в 1912 р. В 1927-32 рр. був керівником будівництва Дніпровської Гідроелектрівні і за свої заслуги був обраний в 1932 р. дійсним членом Академії Наук СССР.

● **Як Джордж Вашингтон** був символом свободи і справедливости для американців, так само для американців українського походження поруч Джорджа Вашингтона символом борця за свободу є Тарас Шевченко, роковини якого відзначувано на протязі березня у ЗДА. Ідеали Шевченка і Вашингтона є спільні і приходу свого Вашингтона „з новим і праведним законом" вичікував Шевченко ще за свого життя, у своїх поетичних творах. — Листа такого змісту, за підписом секретаря Української Централі в Елизабет, Н. Дж. Михайла Гринишака, надрукував американський часопис „Елізабет Джорнал".

● **„Українці в Мюнхені"** — під такою назвою появиться заходом „Ферляґ Украіне" у Мюнхені велика і багато ілюстрована праця про життя і діяльність українців у столиці Баварії. Цей збірник буде виданий з нагоди 800-річчя існування Мюнхену.

● **Тринадцяті Звичайні Річні Загальні Збори Союзу Українців у Великій Британії** відбудуться в днях 28-го і 29-го березня 1958 р. в Лондоні, в залі Какстон Гол. У програмі зборів звіти управи і контрольних органів і вибір нової управи СУБ.

У СВІТІ

● **Народи,** для яких головним харчем є риж, глибоко стурбовані. Протягом двох останніх років світовий врожай рижу був малий. Запаси експортових країн — Бірми і ЗДА — майже вичерпались. Харчова і хліборобська організація ОН із централею в Римі, оприлюднила дуже песимістичні прогнози на 1958 рік.

● **Міжнародний Інститут Преси в Парижі** і Пресова комісія французького парляменту прийняли резолюції протесту проти щораз частішого секвеструвания поліцією часописів у Франції за статті неприємні для влади і особливо для командування в Альжирі. Свої розпорядки уряд оправдує воєнним становищем. Світ преси боронить права критикувати політику влади і війська.

● **У Західньому Берліні** збудують новий дім Академії Мистецтва, з театром і мешканнями для артистів. Мільйон долярів на цю ціль дав американський промисловець німецького походження, Генрі Райхголд, який давніше вже пожертвував 2 мільйони долярів на філярмонійну оркестру в Дітройті. Райхгольд є головою хемічного концерну, що має свої відділи в Парижі і Гамбурґу.

● **Шведська княгиня Інґеборґ** померла в Штокгольмі на 79-му році життя. Вона могла стати королевою Норвегії, якби її чоловік, князь Карло, не відкинув норвежської корони, запропонованої йому в 1905 році, після відділення Норвегії від Швеції. З її трьох доньок — одна, бельгійська королева Астрід, згинула в автомобільній катастрофі, а друга, Марта, чоловік якої Оляф V є тепер королем Норвегії, померла чотири роки тому. Стара княгиня була дуже скромна і проживала не в королівському палаці а в малому приватному помешканні у місті.

● **У муринській республіці Ґані** засуджено двох членів парляменту на 6 років в'язниці кожного, а чотирьох на три роки кожнього за „змову, що мала на меті збройний напад на державу". Покарані посли виступали за незалежністю країни Тоґо, що є складовою частиною Ґани.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У КОМУНІСТІВ „НЕМА" БЕЗРОБІТТЯ

Слухачі совєтського радіо і читачі совєтських газет мусять мати враження, що в Америці запанувала кромішня нужда, появилися мільйони голодних, а всі доми в ЗДА подібні до тих, що на півдні Америки стоять напіврозвалені. Коли ж тепер офіційна американська статистика стверджує, що число безробітних переступило вже п'ять мільйонів, а Президент, Конгрес і вся американська преса займаються господарською знижкою, то це — чудова нагода для большевицької пропаганди представляти господарську ситуацію в ЗДА у найбільш викривленому дзеркалі.

Совєтська пропаганда тріюмфально протиставить нібито світлий стан на ринку праці в СССР та його сателітних країнах — сумному станові в Америці. „У нас нема безробіття!" — гордо заявляють большевики. Безробіття, — твердять вони — властиве тільки капіталістичному режимові, а в соціялістичних країнах не може бути безробіття, бо там за працю для громадян дбає держава. І тому в Совєтах та їхніх сателітах немає установи державного забезпечення проти безробіття, як нема й урядів посередництва праці. Але це далеко не значить, що в СССР, а ще більше в сателітних країнах, дійсно нема безробітних.

Самі „Ізвєстія" недавно принесли обурену статтю проти того, що „забагато молодих людей швендяється по вулицях без праці". Їх називають шкідниками й асоціяльним елементом, бо, мовляв, праці в Совєтському Союзі подостатком для кожного. У комуністичній Польщі сам уряд не приховує факту безробіття: з Норвегією підписано угоду про приймання польських моряків на норвезькі кораблі, і публічно говориться про леґальне уможливлення безробітним виїздити на Захід на сезонові роботи. У Болгарії безробіття набрало такого катастрофічного характеру, що тисячі людей просто завантажено до поїздів і вивезено до СССР на працю; юґославський Тіто нарікав на „надвишку населення", а в комуністичному Китаї уряд драконівськими способами пересуває мільйони населення із густо заселеної східньої частини в центральні і північно-західні хліборобські райони.

Комуністична преса промовчує цілий ряд загально відомих фактів. Отож, передусім, народи під комуністичною диктатурою мусять оплачувати своїми податками величезний партійний апарат, що складається з ледарів, дармоїдів і кар'єристів. У Польщі сам комуністичний диктатор дійшов до переконання, що треба звільнити кругло чверть мільйона осіб з адміністраційного господарського апарату, дирекцій фабрик і т. д., бо кошти їхнього утримання унеможливлюють будь-яку раціональну калькуляцію промислових виробів. Гомулка твердить, що всі вони можуть знайти працю — на слабо заселених і не загосподарованих західніх „відзисканих землях". Але хто з міських мешканців захоче їхати на незнану їм, важку працю на ріллі?! І коли в СССР „нема безробіття", то лише тому, що всіх безробітних можна відправляти — на цілинні землі в Казахстан і до північно-сибірських копалень. Мільйони репресованих, що є наслідниками посідачів „вовчого білету" з царських часів, не всилі дістати працю в СССР. Але вони воліють жити в крайній нужді чи під фальшивими прізвищами, вічно змінюючи місце перебування, ніж вирубувати ліси на крайній півночі, будувати канали чи працювати в сибірських копальнях.

Комуністична преса й пропаганда промовчують, що становищем працюючого в Совєтському Союзі. Три з полови- становищем працюючого в Совєтському Союзі. Три з половиною мільйони безробітних дістають в Америці протягом півроку пересічно по 30 долярів тижнево. Мільйони кваліфікованих робітників в СССР хотіли б бути в їхній ситуації! Тим паче, що тільки мінімальний відсоток американських безробітних не має ані державного, ані юнійного забезпечення проти безробіття, а винятками є особи, які не мають приватних забезпеченевих поліс, не мають банкових ощадностей чи заможних або працюючих членів найближчої родини. І в Америці, навіть тепер, в часі господарської рецесії є величезні можливості заробітної праці, про що свідчать цілі сторінки з газетними оголошеннями. Але не всі безробітні кваплятьcя брати будь-яку роботу, бо їх ситуація не силує до цього і нема тут примусу праці! В американському сільському господарстві завжди бракує робітних рук, бо фабричні зарібки виманюють людей із фарм. Але ніхто тут не збирається „ущасливлювати" людей працею такими методами, як це робиться в СССР, в комуністичному Китаї чи в Болгарії! І „безробітна" Америка є і буде країною масового і найбільшого добробуту в світі.

СТАН І СИЛА „МАЛОЇ ПРЕСИ"

У жадній країні світу нема стільки малих, провінційних часописів, як у ЗДА. Як подає бостонський щоденник „Ди Крищен Саєнс Монітор", це справжній унікат, майже феномен на цілому глобі. Кожна американська родина, незалежно від читання великих щоденників, обов'язково читає свій місцевий часопис, тижневик або й щоденник. На кожних трьох американців, два читають свою т. зв. „малу" пресу. Загальне число читачів тієї „загумінкової" преси, як подає у заголовку цей бостонський щоденник, дорівнює 75 мільйонам осіб.

Цю величезну читацьку армію, що обслуговує 64 відсотки населення ЗДА, із загальним торговельним річним оборотом в астрономічній сумі 95 більйонів долярів — респектують уряд ЗДА, їх бизнесові кола, зокрема політичні діячі партій! Це велика потуга не лише щодо формування політичної думки, але й поважний фактор в усіх галузях національного життя тієї країни. Сьогодні, як подає бостонський щоденник, виходить у ЗДА 6 тисяч „провінційних" часописів, які своїми накладами вдесятеро перевищують наклади великоміських щоденників! В числі таких малих видань є й малесенькі часописи, як ось один у стейті Айдаго, що його видає, редаґує й друкує одним-одна людина. Але поміж тим числом є й такий тижневик у Пенсилвенії, що друкується в кількості мільйона примірників. Є видання, що їх одвічними власниками є одна родина, впродовж ряду поколінь, але існують теж поважні пресові концерни-корпорації, що видають десяток часописів в одній околиці, звичайно довкола великих міст. Більшість таких часописів стоїть фінансово добре, багато з-поміж них мають першорядне друкарське устаткування, величезні будинки і поважне число працівників та робітників, що поважно підсилює економіку країни.

Буває й так, що місцевий часопис стає добродієм і оборонцем свого малого довкілля, трибуною місцевого населення. У стейті Мейн велика текстильна фабрика, з економічних причин, перенесла все своє устаткування далеко на південь, що викликало безробіття майже для цілого містечка. Місцевий щоденник вдарив на сполох, за ним піднесли голос інші часописи стейту, і в результаті на місце старої фабрики дістало містечко іншу, з іншої галузі індустрії. В стейті Тексас видавець скромного тижневика дістав у 1955 р. відому нагороду Пуліцера за серію статтей в обороні ветеранських прав. В іншому каліфорнійському містечку мало знаний щоденник добився того, що майже вся каліфорнійська преса зацікавилась долею колишнього старшини армії, китайського походження, який стягнув з-поза моря у своє містечко велику скитальчу родину, китайських втікачів з Далекого Сходу. Управа міста гостро спротивилася „жовтій" інвазії у свою найкращу дільницю, не давши цьому старшині дозволу на купівлю площі під будову дому. Громадянське становище місцевого щоденника підтримали десятки пресових органів цього стейту, справою заінтересувались ширші кола, і, під моральною пресією великої частини стейту, расове упередження розвіялось!

Провінційні тижневики й щоденники в ЗДА становлять поважну політичну силу, з якою мусять числитися всі, тим більше, що видавці та редактори тієї преси є часто місцевими бизнесовцями, діячами. З-поміж їхнього числа, як подає Американська Асоціяція Преси, 65 відсотків мають університетську освіту, а 81 відсоток працюють у громадських, культурних, спортових галузях свого „гом тавну". Зовсім відмінно від видавців і робітників пера по великих метрополіях, які ледве знаходять вільну хвилину, щоб дихнути свіжим повітрям поза годинами праці, або присвятити годину-дві своїм рідним.

До голосу „малої преси" прислухається пильно й Вашинґтон. Кожного року в конґресових рекордах буває дві-три сотки витягів із тієї преси. Що більше, 75 відсотків членів Сенату і 61 відсоток з-поміж членів Конґресу — завдячують свої місця тій „малій", провінційній пресі. А саме походять вони із місцевостей, що мають менше як 10 тисяч виборчих голосів. Посадник Рібікоф, із стейту Кентакі, висловився недавно так: „Коли я хочу знати, що думає про ту чи іншу справу більшість громадян мого стейту, то берусь студіювати малі періодики... Ці видання стоять найближче до народу, їхня опінія для мене рішальна".

З бизнесового боку маємо такий, на перший погляд, парадокс: малі провінційні часописи стоять куди краще щодо оголошень, анонсів, як міські велетні. Директор найбільшої у світі оголошеневої аґенції, Д. В. Тамсон сказав минулого року, що видавці часописів у малих людських скупченнях мають скорий доступ і легкий контакт із місцевими промисловими та фінансовими „асами", чого не мають офіційні представники великих оголошеневих компаній. Сприяє цьому тісне, „фамілійне" відношення малих, місцевих часописів до своїх читачів. Таким чином проголошуваний у їхній пресі „крам" іде скоро, дає кращі висліди, як анонси крайових журналів або столичних часописів. Однак, процентово загальний фінансовий оборот у ЗДА в ділянці пресових оголошень таки по стороні метрополітальної преси, в пропорції 15 до 85.

32 тижневики в ЗДА відзначали минулого року своє століття, отже сукцес, яким мало котрий „столичний" часопис може похвалитися. Занотовано і такий курйоз: в Сан Франсіско один кволий щоденник перейшов на тижневик, і протягом року його тираж підскочив з 6 на 40 тисяч примірників! Також модерна друкарська техніка, практичні щодо устаткування в провінційних друкарських „шапах" машини допомагають малим пресовим органам втримуватись на ногах. Один малий тижневик в Лонг Айленді, біля Ню Йорку повідомляє, що від часу, як заінстальовано в його невеличкій, тісній друкарні дешеву, а що головне практичну розмірами клішарську машинку, число самих „ліліпутових" оголошень зросло у ньому із 500 інчів в 1952 р. до 5,220 інчів в минулому році. Ясно: газета покращала технічно, навіть сухі оголошення стали цікавіші, кращі щодо вигляду, і бизнес піднісся. І це під боком найбільших часописів світу.

Політично-портійні боси обох великих партій у ЗДА запобігають „ласки" цієї провінційної дами, маломістечкової і підміської преси. Зокрема, деякі республіканські діячі, головно в гарячих передвиборчих місяцях, нарікають на цю велику силу по малих містах. Республіканці кажуть, як пише звітовик бостонського щоденника, що з-поміж шести тисяч „малих" часописів більшість — демократичного напрямку. В першу чергу це стосується околиць, де виходить лише один пресовий орган. Звичайно, поза редакційною сторінкою, що є доменою й політичним виразником видавця часопису, ця льокальна преса відступає радо свої сторінки і для прихильників інших політичних поглядів. Це стара американська традиція, її респектує кожний орган і в найбільш глухій провінції. А як у нас?

Б. М.

Любомир О. Ортинський

ЖИДІВСЬКІ СВІДЧЕННЯ ПРО УКРАЇНЦІВ

Фальшиві леґенди і примітивне генералізування у відносинах між народами є першим кроком до т. зв. колективних засудів цілого народу, вони викликають бажання реваншу й унеможливлюють нормалізацію відносин. Бо тоді, коли навіть найбільш скомпліковані й спірні, але дійсні справи можна при обопільній добрій волі розв'язати і знайти якийсь здоровий компроміс, — дуже важко боротися з мітами, що апелюють до сантиментів, які затьмарюють розум і творять джерело нового зла.

Найкращою зброєю проти всяких такого рода мітів є факти і дати, є безстороння аналіза. А до того ще, коли вона зроблена членом того народу, який почуває себе покривдженим, серед якого такі леґенди популярні — вона може вирішально причинитись до відпруження атмосфери, до вияснення і очищення взаємних безпідставних претенсій.

Ряд об'єктивних, а також і суб'єктивних причин, між іншими нехіть до солідної й об'єктивної документації, склались на те, що стосунки між народами і етнічними групами східньо-европейського простору переобтяжені власне такими леґендами, неточними, перебільшеними, а то й просто витвореними взаємними оскарженнями. Клясичним прикладом такої нескультивованої ще пером історичної документації „пущі" є українсько-жидівські стосунки, зокрема, коли йде про жидівську сторону. Крім Марґоліна, розмірно небагато було авторитетних прізвищ і авторів більших праць на цю тему, очевидно, як не брати до уваги друків, в яких українсько-жидівські стосунки потрактовано наскрізь тенденційно, які сперті радше на злобних узагальненнях чи навіть неправді і не мають нічого спільного з об'єктивною студією. Такий невідрадний стан уможливив справжнє ґвалтування історичних фактів, спотворив відносини між українським народом і його етнічною меншістю — жидівським населенням, призвів врешті до того, що в публічній опінії обох народів і чужинців закорінились такі нісенітні „тези", як те, що „жиди були і є запеклими ворогами українського народу"; а з другого боку, серед жидів панує переконання, що українсько-жидівські стосунки — це погроми, погроми і ще раз погроми. В найновішій історії — згідно з цим переконанням — це тотально ворожа постава українців до жидівського населення під час німецької окупації, це жидівська кров на руках чи не кожного українця. І навпаки, деякі українці думають, що злочини, поповнені супроти українського народу, організовані або переведені жидами.

Отож, обидві сторони неначе забули, що в 1918 р. жидівське населення Західньої України не лише позитивно поставилось до українських визвольних змагань, але й взяло в них, у формі жидівського відділу в УГА, активну участь; що ще за Австрії і потім за Польщі існували українсько-жидівські виборчі бльоки; що в уряді УНР жиди були міністрами й амбасадорами; що лікарі-жиди були в УПА. Якось пустили жиди в непам'ять факт, що перша, найліберальніша культурна автономія для жидівського й інших меншостевих груп населення була гарантована урядом УНР, подібно як мало хто з українців знає, що за український націоналізм були засуджені такі жиди, як історик Йосип Гермайзе та Г. Морґуліс (цей останній під час процесу СВУ, на репліку прокуратора: „Але ж ви, жид, знаєте, що Петлюра організував жидівські погроми?" відповів: „Я не дотримуюсь цього погляду"). Врешті забули більшість жидів і їх публічна опінія про найновіші випадки з часів німецької окупації України, забули, скільки сотень жидівських душ врятувало своє життя від гітлерівської екс термінаційної політики власне завдяки українській допомозі.

Пригадати це і в світлі історичної правди поставити українсько-жидівські стосунки 1940-45 рр. взявся жидівський автор проф. Ф. Фрідман у своїй праці п. н. „Ті, що зберігали своїх братів" (Philip Friedman: Their Brother's Keepers, Crown Publishers, Inc., New York 1957. pp. 224).

На цьому місці не збираємось обговорювати книжки, що є безумовно цінною появою. Автор завдав собі труду і зібрав цінний матеріял, який стане важливим причинком до історії взаємовідносин між нашими народами. Рівночасно хочемо звернути увагу на те, що ця праця ще далеко не вичерпує всього матеріялу теми, і що було б дуже побажаним, щоб автор зробив це або при перевиданні своєї книжки, або взагалі присвятив окрему працю цій важливій справі.

В цьому контексті хочемо дати кілька цитат зі згаданої праці, щоб поінформувати ук-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЮВІЛЕЙ ЗАСЛУЖЕНОГО ГРОМАДЯНИНА

(70-річчя проф. О. Неприцького-Грановського)

Українська громадськість у ЗДА та в інших країнах свого поселення у вільному світі відзначає, почавши з листопада минулого року, 70-ліття з дня народження і 50-ліття громадської, наукової та літературної діяльности проф. Олександра Неприцького-Грановського, видатного американсько-українського громадського діяча, українського поета і визначного американського науковця.

Народжений 4 листопада 1887 року в селі Вережцях, Крем'янецького повіту на Волині, Олександер Грановський вчився спочатку у Крем'янці — у сільсько-господарській школі, а потім у Комерційному Інституті в Києві. З молодих років брав активну участь у леґальному й підпільному українському житті. Не мавши змоги, як свідомий та активний українець, далі вчитися і займатися громадською працею, еміґрував і в березні 1913 року прибув до З'єдинених Держав Америки.

Прибувши до ЗДА і поселившися спочатку в Шикаґо, без ніяких засобів для дальших студій, мусів тяжко працювати і водночас вчитися. Уже в 1915 році став студентом стейтового аґрономічного каледжу у Форт Коллинсі в Колорадо, що його закінчив, як фахівець в ділянках аґрономії та ентомології. Під кінець першої світової війни служив добровольцем в американській армії. Відбувши 15 місяців військової служби, по закінченні війни залишився на чотири місяці у Франції, щоб поглибити й поширити свої ентомологічні студії у сорбонському університеті й у відомому Інституті Пастера.

У 1919 році вернувся до Америки, де працював спочатку як учитель гайскулу в Менкасі, Колорадо, а згодом як директор школи в Пакі Форді. З 1922 року почав, як ентомолог, наукові досліди у Вісканситському університеті, опрацьовуючи нову методу поборювання польових і садових шкідників з допомогою розпилювання спеціяльних препаратів із літака. В цьому ж університеті здобув у 1923 році ступінь маґістра наук, а в 1925 докторат філософії і став спочатку інструктором, а згодом асистентом при катедрі прикладної ентомології.

В 1930 його покликають на понадетатового професора в Міннесотському університеті, де по десятьох роках стає він звичайним професором і де — перейшовши 1956 року — на емеритуру, продовжує досьогодні ентомологічні студії і досліди. Займаючи катедру в університеті, працює водночас як ентомолог аґрономічної дослідної стації Міннесоти і як директор біологічної стації Міннесотського університету в Айтеска Парк (у рр. 1935-41). За наукові й педагогічні заслуги обирають проф. Грановського членом тридцятьох провідних наукових товариств і академій у ЗДА і в інших країнах світу, почесним членом шістьох гонорових наукових асоціяцій „Альфа-Дзета", „Фі-Сіґма", „Гама-Альфа", „Сіґма-Сі", „Фі-Капа-Фі" і „Гама-Сіґма-Дельта" (все асоціяції біологічних й аґрономічних наук). Водночас проф. Грановський є дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка та Української Вільної Академії Наук. За свої наукові і громадські заслуги одержав він почесні докторати Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурґу та Українського Вільного Університету в Мюнхені.

Захопившись замолоду політичною і громадською працею, Олександер Грановський також і в ЗДА присвячує багато сил, часу і засобів політично-громадській роботі. Вже в першому році після свого приїзду до ЗДА стає членом Українського Народного Союзу і потім членом і активним діячем Українського Громадського Комітету, Об'єднання Українців в Америці, Українського Конґресового Комітету Америки та Панамериканської Української Конференції (ПАУК). Як тільки у ЗДА постала Організація Державного Відродження України, приєднується до провідного активу її членів і 1935 року стає головою Центральної Управи ОДВУ і на цьому становищі залишається по сьогоднішній день.

Як науковець і активний громадський діяч, знаходить Ювілят час і на писання та видавання пропаґандивно-політичних брошур, меморандумів та ін. Його перу належать такі публікації, як „Проблема незалежности України" (англійською мовою у „Ворлд Афер" 1940 р. і окремою відбиткою в 1941 р.), розвідка „Україна — плящдарм боротьби за волю" (видана в 1944-му році для учасників конференції в Домбартенс Оксі, що підготовляла створення Об'єднаних Націй), брошура „Конечність існування вільної України для тривалого миру" (видана 1945 р.) та ін. На протязі свого активного життя був проф. Ол. Грановський учасником різних наукових і політичних конференцій, конвенцій та з'їздів. У 1945 р., як американський українець, був делеґатом на конференцію ОН в Сан Франсіско.

У вільних від наукової та громадської праці хвилинах вертається проф. Ол. Грановський до щирого замилування своєї молодости — поезії, якій служив з юнацьких років, надрукувавши в 1907 році свій перший вірш у часописі „Рідний Край", що його видавала Олена Пчілка, і видавши після надрукування багатьох віршів у тогочасних журналах дві збірки поезій „Пелюстки надій" (Київ 1910) і „Намистечко сліз" (Київ 1919). Пригадує це своє замилування Ювілят і в останні роки, у хвилини дозвілля та відпочинку, вислідом чого було видання двох збірок поезій „Іскри віри" (1953) та „Осінні узори" (1957).

У 70-річчя багатогранної діяльности проф. Олександра Неприцького-Грановського, американсько-українська спільнота серед і для якої він живе, виявляє йому заслужену пошану та висловлює Ювілятові найкращі побажання і багато сил і снаги продовжувати активність в дальші, багаті на пляни й задуми роки.

ДІВЧИНА З ДИСКОМ

Я дивлюсь на тебе із трибуни:
Міцно диск затиснутий в руці.
Ні, не диск, а серце моє юне
Ти тримаєш у хвилини ці.

І шепочу — бажавши удачі:
„Не хвилюйся, люба, не спіши!"
В усмішці уста твої гарячі...
Кидай диск, а серце — залиши!

І. ЧЕРНЕЦЬКИЙ

К. Смовський
Генерал-хор. Армії УНР

МОЯ СЛУЖБА БАТЬКІВЩИНІ

(Спогади)

(16)

Кадри піхотного полку прибули десь вкінці липня. Це було 42 старшин, переважно полковники, підполковники й капітани бувших російських полків. Між ними було і двоє українців, сот. Климович і сот. Зеленін, які вже пройшли курс у Київській інструкторській школі. Але їх дуже скоро звільнили, хоч вони й були вже затверджені на службі в українській армії. Командир полку полк. Сорокін, завзятий москаль, наказав у старшинському клюбі повісити портрети гетьмана Скоропадського і царя Миколи II. На другий день Климович і Зеленін зняли портрет Миколи II, а коло гетьмана повісили портрет Т. Шевченка. Москалі прийшли на обід до клюбу і відразу це помітили. Зчинилася буча, яка за малим не перейшла в бійку. Тоді командир полку наказав негайно портрет Т. Шевченка зняти, а натомість повісити портрет Миколи II. За пару тижнів після цього від командира Волинського корпусу прийшов наказ про звільнення двох наших сотників. Коли почалося повстання проти гетьмана, командир полку Сорокін був убитий повстанцями, а решта старшин-москалів розбіглася.

12 вересня приїхали з Житомира новопризначений комендант полк. Дядик з адьютантом сот. Симоновим (родом з Зеленого Клину). Я здав обов'язки коменданта полк. Дядикові, і знову залишився помічником коменданта. Вже 5 жовтня прийшов наказ від губерніяльного коменданта про те, що всі військові комендантури мусять бути розформовані, а на їх місце створені управління військових начальників, — як це було перед війною. Всі архіви комендантура має передати військовим начальникам, а старшини, які зараховані на службу в українській армії, мусять скласти рапорти до командира корпусу, зазначивши, до якої частини хочуть бути приділеними.

Військовим начальником в Острозі призначено полк. Леґінзевича (грузин з походження, московський патріот з переконання). Всю свою військову службу він відбув у 126 Рильському полку в Острозі і вже перед війною був військовим начальником. Полк. Леґінзевич, не питаючи моєї згоди, вислав рапорт до командира Волинського корпусу, щоб мене залишили його помічником. Командир корпусу дав на це свою згоду, заскочивши мене тим, бо я не хотів співпрацювати з зажертим москалем.

Ще в серпні наша комендантура одержала повідомлення, що в Києві на прохання чи вимогу Національного Українського Союзу почав формуватися Чорноморський Кіш. Приватно ми довідались, що до Чорноморського Коша приймають всіх українських старшин, навіть тих, що були звільнені з комендантур чи з корпусових кадрів. Полк. Дядик, я і сот. Петро Шмалій написали до штабу Чорноморського Коша, щоб нас прийняли на службу. Я ці рапорти особисто повіз до Києва. Про наше зачислення штаб Чорноморського Коша повідомив штаб Волинського корпусу, який дав на це свою згоду.

Ще перед одержанням наказу про розформування військових комендантур я написав листа в Київ до полк. Афанасієва, який формував гарматний Сердюцький полк, з проханням прийняти мене до полку. Я гадав, що коли старшинську кар'єру розпочав я у російській лейб-гвардії в кінній артилерії, то чому не можу послужити в українській гвардії. Полк. Афанасієв добре мене знав ще з Румунського фронту і відповів, що добре було б, якби я мав змогу особисто приїхати до нього.

В половині вересня я з хор. Моцарським, високоінтеліґентним чоловіком, який закінчив Гарматну Михайлівську школу, а перед тим московський кадетський корпус, приїхали до Києва. Полк. Афанасієв прийняв нас дуже гарно і запросив на обід до старшинського зібрання. При цьому він попередив мене: „В клюбі ви побачите не гайдамацьку атмосферу, а цілком іншу: у мене в полку 35 полковників, переважно ґвардії, і підполковників. Це все кандидати на генералів. Вони недавно прибули з Москви й Петрограду і військове міністерство чомусь пхає їх до мого полку. Скажу вам правду — закінчив він з гіркою усмішкою — я відчуваю, що мене скоро замінять якимсь генералом, а мені приділять гавбичний дивізіон".

На обід зійшлося з півсотні старшин. Полк. Афанасієв представив мене, заявивши: „Це сотник Смовський, який гавбичною артилерією здобував Арсенал" На старшин це не зробило ніякого враження. Обід був дуже смачний, проте, язики розв'язалися аж за часм. Натурально все говорилося московською мовою, навіть полк. Афанасієв не сказав ані одного слова по-українськи. З уст цієї московської „знаті" тільки й чути було про „єго велічество та сіятєльство".

Після обіду полк. Афанасієв і ми з хор. Моцарським пішли до полкового штабу. Ще по дорозі спитав мене полк. Афанасієв: „Ну, пане сотнику, як вам сподобалася атмосфера в клюбі?" Я йому відверто сказав: „Пане полковнику, я радий був би, щоб це московське офіцерство із своєю атмосферою негайно виїхало з Києва на свою Московщину. Я не тому це кажу, що ці старшини не вміють говорити українською мовою, а тому, що вони — запеклі вороги незалежної України". Полковник відповів: „Я з вами цілком погоджуюся, але наше командування думає інакше".

Полк. Афанасієв переговорив по телефону з військовим міністерством і хор. Моцарського залишено в полку. Може для чемности він запропонував і мені залишитися, але я категорично відмовився. Я попрощався з ним і поїхав до штабу Чорноморського Коша, де застав правдиву українську атмосферу. Я подав рапорт начальникові штабу сот. Деґіну, і на другий день усе було полагоджено позитивно.

При цій нагоді хочу розповісти шановним читачам про дальшу долю деяких старшин, що разом зі мною служили в острізькій комендантурі.

Хор. Моцарський, у великій мірі завдяки службі в українській армії, пізніше став американським мільйонером. Ще перед другою світовою війною він стягнув з Волині до Америки свою матір, двох дуже гарних сестер, які пізніше вийшли заміж за багатих плянтаторів кави в Північній Америці, а також свого молодшого брата Євгена, який також одружився з мільйонеркою. Батьки хор. Моцарського походили з поміщицької родини з-під Острога, — мати росіянка, а батько поляк. Батько закінчив військову ветеринарну школу і був призначений на службу до Ташкенту. Там і родилися у них діти. А тому, що в Ташкенті не було католицького священика, то охрестив їх православний. Пізніше батько помер, а мати з малими дітьми вернулася до Острога. Дівчата вчилися в Острозі, а хлопці — в Московському кадетському корпусі. Старший, Валентин, закінчив за Керенського Михайловську гарматну школу і, властиво був опікуном всієї родини.

ЧИ „ДУХИ" НА ЛОНҐ АЙЛЕНДІ?

Деякі старші читачі „Свободи" може ще собі пригадують про те, як часолиси писали про появу „духів" у Бродах і в Самбірщині між першою і другою світовими війнами. Дехто вірив у тих „духів", а були й такі, які говорили про спритність людей, що тих „духів" аранжували.

Про подібну історію пишуть тепер найповажніші американські щоденники, які відкрито заявляють, що не можуть собі вияснити того, що діється в Сіфорді на Лонґ Айленді, Н. Й.

На початку лютого цього року в домі Джеймса М. Геррманна почали діятися дивні речі: літали деякі предмети з місця на місце, відчинялися самі фляшки, виливачи те, що в них містилося. Ці містерії припинялися на деякий час, а потім знову повторялися. На початку березня члени цієї родини, яка складається ще з дружини пана Геррманна та їх двоїх дітей Луцілли та Джіммі, не могли втримувати вістки про ці дивні події в межах свого дому, і про сіфордські містерії довідався ширший світ, бо про нього заговорила преса і радіові та телевізійні стації.

Щоденник „Ню Йорк Таймс" пише про це так: „Замітним в цьому феномені є те, хоч як воно може здаватися незвичайним в 1958 році, що те явище є дуже близьке до літератури про духів, яка була популярна 1,600 років тому". Ці „духи" були причиною того, що порушувалися предмети без видимої причини, як колись люди вірили.

2-го лютого по полудні родина Геррманнів мусіла втікати до своїх сусідів, бо не могла витримати в своєму домі, де самі відчинялися позакручувані накривками пляшки, падали на долівку і розливали те, що в них було: алькоголь до натирання, плинний крохмаль, „бліч", а в одній була посвячувана вода. Найближчого дня „літала" пляшка з шампаном пані Геррманн, іншим разом „злетіла цукорничка", полетіла до передпокою і там розсипала цукор по підлозі. Цю „містерію" бачив і поліційний детектив Джозеф Точчі, якого Геррманни покликали на обсерватора цих дивних подій. Часописний репортер бачив, як 10-цалевий географічний ґльобус перелетів через залю і „приземлився" в вітальні.

Часописи занотували ще більше подібних дивних рухів предметів в домі Геррманнів. Як їх пояснювати?

Були такі, що припускали обман молодого 12-річного Джіммі Геррманна. Але поліційний аґент і журналісти, які особисто бачили ці дива, виключають цю можливість, хоч всі вони стверджують, що таємні рухи предметів відбуваються тоді, коли в домі є той здібний учень, який найбільше любить математику й англійську мову.

Інші кажуть, що сексуальна енергія, яка витворюється в молодому організмі, перемінюється у вібраційну силу, яка залишає тіло немов радіовий імпульс і кидає предметами.

Ще інші говорять таки про „духів" (полтерґайст"). Але і на справу „духів" є різні погляди. Одні кажуть, що ці „духи" — це „наслідки не заспокоєних нервових напружень у душах тих, які недобровільно їх продукують". Ті, що не можуть погодитися навіть на таких, людьми витворених, „духів", різні науковці й інженери, які відвідували дім Геррманнів, стараються вияснювати дивні явища в Сіфорді по лінії, що є найближча до їх професії.

І так Роберт Е. Зайдер гадає, що під домом Геррманнів пливе вода, яка витворює в кімнатах „поля", що спричиняють рухи речей.

Парапсихолог Дюк університету в Диргемі, Північна Каролайна, проф. д-р Гейтер Пратт, який чотири дні перебув у Сіфорді, покищо не хоче займати слова в цій справі, тільки заявив, що явища в домі Геррманнів, не є містифікацією нікого з родини Геррманів, і не мають фізичної причини". Він заявив, що ще не знає, коли йому вдасться зробити висновки зі своїх обсервацій в домі на Лонґ Айленді.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Осьмі Звичайні Загальні Збори Осередку СУМА ім. „Київ"

18-го січня ц. р. відбулись 8-мі Загальні Річні Збори членів Осередку СУМА ім. „Київ" в Дітройті. Загальні Збори відкрив Голова Осередку друг Гр. Королишин та привітав в першу чергу заступника голови Г. У. СУМА друга Лева Футалу і поодиноких представників організацій Визвольного Фронту, як і проф. Яворівського Якова — голову Батьківського Комітету. Загальними Зборами керувала Президія в складі: голова д-р М. Дужий, заступник проф. Я. Яворівський і секретар Володимир Яворський. По звітах уступаючої Управи і Контрольної Комісії, відбулась жива дискусія про виховання наймолодших Юних СУМ-івців у дусі любови до Бога й Батьківщини.

Після дискусій уділено абсолюторію уступаючій Управі і приступлено до обрання нових керівних органів. До складу нової Управи ввійшли: Голова — Іван Терлецький; 1-ший заст. голови — Степан Спетрицький; 2-гий заст. голови — Мирон Скорупа; секретар — Василь Зубар; організаційний реф. — Іван Демчина; фінансовий реф. — Степан Леськів; культ.-освіт. реф. — Григорій Королишин; жіночий реф. — Марія Сулима; реф. преси — Любомир Клось; спортовий реф. — Павло Павлик; господарський реф. — Григорій Курилів; суспільна опіка — Михайло Пищ; бібліотекар — Богдан Верещинський; реф. Ю. СУМА — Теодор Токарчук.

Контрольна Комісія голова: — Лев Футала, члени — Григорій Гарбар, Михайло Пшеничний. Товариський Суд: голова — Михайло Хмильовський, члени — Микола Ковалик, Михайло Князюк.

При цьому слід згадати, що новообрана Управа зміцся приступила до праці і сумлінно її виконує. Треба сподіватись, що цього року праця в Осередку буде розгорнена на всіх відтинках і у всіх його ланках. Тут треба підкреслити, що на першому засіданні Управа найбільшу увагу приділила: а) зміцнити наше членство, б) приєднати доріст і в) притягнути членів відсталих в праці, які на короткий час пішли „відпочати„ та стали сьогодні німими глядачами, як теж г) найбільшу увагу і всі свої сили і вміння приділити для Ю. СУМА.

Завдання очевидно велике, поставила собі Управа Осередку, одначе треба вірити, що Управа спільно з членством і патріотично наставленим громадянством м. Дітройту намічені пляни здійснить. Попередних 8 років дали досвід невтомної відданої і дружньої праці Осередку, що дає підставу нам вірити, що ці завдання будуть виконані з честю.

Л. К.

Филаделфія, Па.

Товариська зустріч Українського Клюбу в Дрексель

В п'ятницю 7-го лютого ц. р. відбулася в Дрекселі перша товариська зустріч тільки що зорганізованого Українського Клюбу. На вечір прибуло коло 60 студентів. В більшості були це українці, але прийшло і кілька американських професорів та студентів з Дрекселю, як і студентів з інших каледжів.

Малою програмою почали ми стрічу, якою проводив в ролі конференсієра колега Юрко Криволап. Через непередбачену причину порядок програми мусів бути дещо змінений. Голова нашого Клюбу, панна Віра Швадюк привітала гостей та студентів коротким словом. Після привіту танцювали Запорожського Герця чотири студенти: Борис Захарчук, Роман Метанчук, Володимир Карпініч і Константин Гарасимів. Цей гарний танець був принятий оплесками. Опісля, наша секретарка, панна Таїса Збір, відчитала коротку доповідь, якої наші американські гості уважно слухали. Панна Таїса згадала дещо з української історії, дещо про нашу іміграцію та про її цілі. На зміну знова танцювали народний танок — Козачок. Участь брали Оксана Струк та Борис Захарчук. Слідуючою точкою була декламація панни Оксани Миколайської. По мистецьки відчитала два вірші Лесі Українки, а саме: „Контра спем сперо" і „Даремні сльози". Цією дорогою хотіли ми дати знати американцям, що наша поезія є перекладена на інші мови. Опісля знов танцювали чотири студенти народний танок — Коломийку. Участь брали: Оксана Струк, Борис Захарчук, Віра Швадюк та Роман Метанчук. Черговою точкою було фортепіянове сольо у виконанні панни Оксани Струк. На кінець програми публіка мала нагоду почути молодого студента, хоч не з Дрекселю, пана Богдана Чаплинського. Хоч він і був трохи перестужений, але все ж таки гарно заспівав дві українські пісні: „Дивлюсь я на небо" та „Тихесенький вечір". Солістові акомпаніювала панна Оксана Струк.

По цій короткій програмі гості мали можність перекусити дещо з буфету, який приладили студентки Клюбу. Дальше вечір був продовжений танцями.

На загал вечір пройшов в милій атмосфері. Хотяй прийшло менше американців ніж ми сподівалися, але це є тільки перший офіційний виступ нашого Клюбу. Думаємо і сподіваємося, що на слідуючі рази число їх збільшиться, та що Клюб буде триматися і члени будуть віддано співпрацювати.

О. С.

Музичні концерти УМІ

Перед нами оголошення в „Свободі" про шостий з черги музичних концертів, що їх влаштовує Український Музичний Інститут. Цим разом виступить відомий скрипаль-віртуоз Ярослав Миґасюк, а при фортепіяні проф. Богдан Перфецький.

Музика — один з прецінних проявів людської культури. В нашому громадянстві завважуємо позитивне явище, що багато молоді вивчає музику. Це створює петне підложжя, на якому не лиш зростатиме музична культура, але й проявлятимуться музичні таланти. В більшості наша молодь вивчає гру на фортепіяні, а менше на скрипці, а мало, або зовсім ні, на інших інструментах. На що справу варто б звернути увагу, щоб і інші музичні інструменти не були чужі нашій молоді. Очевидно, що найкращим засобом пропаґанди і заохотою для молоді є те, коли вона безпосередньо чує красу музики на концертах. Ряд концертів, що їх влаштовує УМІ, дає нагоду насолоджуватися красою музики сприймаючи її безпосередньо від виконавців.

І саме в неділю 23-го березня у Филаделфії матимемо нагоду почути концерт, про який згадуємо. Мистецька гра п. Яра Миґасюка, його чуттєвість і ніжність у відтворенні музичних творів, заслуговує на окрему увагу. Не від речі буде коротко поінформувати громадянство про нашого мистця. Яро Миґасюк по закінченні Музичної Академії в Чернівцях продовжував свої студії у Берліні у проф. Куленкампфа. Згодом був він іменований проф. Мюнхенської Музичної Академії (19-46) та часто виступав на запрошення Вітельсбахів у Німфенбурській палаті, граючи на скрипці Страдіварія з Баварської королівської збірки. Відтак був він проф. музики у Дорнбірні і як соліст часто виступав у австрийській радіовисильні. Знаний диригент филаделфійської оркестри Орманді, (сам колишній скрипаль), слухаючи нашого мистця на спеціяльній приватній зустрічі, дав не лиш прихильну оцінку, але й рекомендації, висказуючись про добре виконання творів, майстерність техніки й чуттєве відтворення краси й ніжности музичних композицій. Виступав п. Миґасюк у речиталях радієвої филаделфійської висильні на години клясичної музики, а також у Брукліні під час Національного Тижня Музики. Його виступ минулого року у Карнеґі Гол у Ню Йорку був успішним, а на сторінках англомовної преси появилися позитивні рецензії з підкресленням, що це український мистець. Саме перед найближчим концертом запрошено п. Миґасюка (18-го березня) на один виступ до Стредфорд-Велвю, де грав із французьким піяністом Касадеусом перед добірною публікою з американського музичного світу.

П. Миґасюк часто виступає на різних наших національних імпрезах. Його виступ дасть слухачам насолоду музичної краси й глибини, а для молоді буде доброю заохотою для вивчення того гарного музичного інструменту, що ним є скрипка.

Іван Скочиляс

КОНЦЕРТ ХОРУ „ДУМКА" В ГАНТЕР КАЛЕДЖ

В суботу, дня 22 березня 1958 р., о год. 8-ій вечора в Гантер Каледжі (Ассембли Голл, при 69-ій вулиці, поміж Парк і Лексинґтон евню) відбудеться концерт українського чоловічого хору „Думка" під керівництвом мґр. Л. Крушельницького при співучасті п. Ш. Ордассі - Баранської (сопрано Метрополітальної Опери в Ню Йорку) та п. В. Баранського (бас). Партії фортепіяну виконуватимуть О. Дмитрів і Р. Стецура. Солістами хору — тенор Б. Нирожак і молодий та багатонадійний співак А. Добрянський.

Багата програма концерту поділяється на три частини. Перша складається з творів Л. ван Бетговена. Друга частина концерту присвячена виключно творчості видатного українського композитора полисенківської доби К. Г. Стеценка з нагоки 35-ої річниці його трагічної смерти. Побіч хорових композицій Стеценка виконуватимуться і кращі зразки його пісенної творчости. В третю частину концерту входять здебільшого твори оперової літератури (Ґуно, Верді, Джіордано).

Впродовж дев'яти років свого існування український чоловічий хор „Думка" в Ню Йорку дав низку самостійних концертів. Зокрема дня 26-го вересня 1953 р. хор „Думка" виступив перед чужою критикою в нюйоркському Тавн Голі та єдиний з-поміж українських хорів знайшов прихильну оцінку на сторінках „Ню Йорк Таймс-у". Підготовляючи концертовий репертуар, диригенти „Думки" не задовольнялися тільки бездушним відстукуванням тактів; вони інтенсивно працювали над осягненням бездоганного звукового ансамблю, диференціяцією скалі динамічних відтіней, музичними фразами тощо, щоб тим робом якнайвірніше передати настроєвий кольорит чи емоційний вираз того чи іншого твору.

Управа хору зуміла якслід з'ясувати собі ролю культивування української хорової музики на еміґрації та її значення для загальноукраїнської справи. Тому члени управи з ентузіязмом проводять організаційну працю, не жаліючи для цього ні часу ні здоров'я, щоб тим робом спричинитися до постійного росту свого хору.

Наприкінці слід відмітити, що ідейний український молодняк становить переважний відсоток теперішнього складу хору. Приєднання та виховання нових кадрів, що своєчасно прийшли на зміну ветеранам, заважили на долі хору в критичному моменті його існування. „Думка" успішно перейшла через свою Скиллу й Харибду та стала перед новими перспективами діяльности з надією на краще мистецьке завтра.

Тому треба гаряче вітати концерт цього передового українського хору в Гантер Каледжі.

Ігор Соневицький

Секретар скарбу не захоплюється пляном створення другого світового банку

Вашингтон. — Секретар скарбу Роберт Б. Андерсон зізнавав на Сенатській Підкомісії Міжнародніх Фінансів і не дуже захоплювався пляном демократичного сенатора А. С. Майка Монроні про зорганізування другого світового банку, який давав би позики недорозвиненим країнам. Секретар скарбу Андерсон не сказав, що уряд є проти того банку, він навіть хвалив сенатора Монроні за те, що „подав цінні пляни, як допомогти недорозвиненим державам". Але Андерсон знайшов багато політичних і економічних арґументів проти 2-го банку, і ані одного поважнішого арґументу в обороні пропозиції сенатора Монроні. Зате колишній адміністратор Економічної Співпраці Пол Дж. Гоффман гаряче підтримував проєкт сенатора Монроні, заявляючи, що буде трагічно, якщо Конґрес не схоче здійснити пляну про другий світовий банк. На думку Гоффмана треба буде двох до трьох років, щоб 2-ий світовий банк міг функціонувати. Гоффман заявив, що „не можна купити приязні за доляри", і тому не можна мішати економічних проблем із політичними.

● У Лондоні, в 1954 році, Волтер Дейвіс, стоячи недалеко королівського палацу придивлявся параді авт із перших років англ. продукції. Авто з 1896 р. виїхало на пішоход і поранило Дейвіса. Тепер йому признали відшкодування у висоті дол. 7,000.

Короткі Вістки

● У Римі 5 травня ц. р. відбудеться судовий процес у справі розводу фільмового продуцента Роберто Росселіні і славетної фільмової зірки Інґрід Берґман, які дістали судову сепарацію в листопаді мин. року. Вони одружені католицьким шлюбом, а тому розв'язання їх подружжя дуже ускладнене. Росселіні твердить, що їхній шлюб взагалі неважний, бо на батьківщині Інґрід Берґман, у Швеції, не визнають шлюбів, роблених у Мехіко, — як це було в їхньому випадку.

● Соціялісти зголосили в західньо-німецькому парляменті інтерпеляцію в справі експортування поза Німеччину — свастики. Виявилось, що одна фірма випродукувала кілька тисяч барвистих шапок, прикрашених свастикою і висилала їх до муринської Ґвани. Міністер оборонив фірму тим, що, мовляв, у Ґвані не розуміють політичного змісту свастики.

НА СПРОСТУВАННЯ — СПРОСТУВАННЯ

В 25-ім ч. „Свободи" з 6-го лютого ц. р., п. Ф. Олесницький, збиваючи твердження п. Бучацького в календ. „Свободи" на 1958 рік, пише між інш. таке:

„Д-р Вол. Загайкевич не був вибраний послом до австр. парляменту в червні 1907, але щойно в 1911 р."

Тим часом д-р Загайкевич не був навіть в 1911 р. вибраний послом до парляменту, лиш заступником посла Гр. Цеглинського, тодішнього директора укр. гімназії в Перемишлі. І щойно як Гр. Цеглинський восени 1912 р. помер, д-р Загайкевич ввійшов на його місце до парляменту.

Ці факти є мені добре відомі, як тодішньому жителеві Перемишля.

П. Зубрицький

Рачестер, Н. Й.

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „ВЕСЕЛКА".

СПИСОК Ч. 22.

	Передплата	Пожертва	Разом
І. Тацук, Монтрос	4.00	2.00	
М. Дембич, Вінніпеґ	4.00	1.50	
В. Воробець, Нюарк	4.00	1.00	
В Тиман, Честер	4.00	1.00	
А. Ґайовський, Ірвінґтон	4.00	1.00	
І. Л., Торонто	4.00	1.00	
Г. Онищенко, Трентон	4.00	1.00	
В. Янович, Кантон	4.00	1.00	
Н. Танчак, Озон Парк	4.00	1.00	
В Януш, Филаделфія	4.00	1.00	
Г. Шміґель, Вінніпеґ	1.00	1.00	
С. Ровдил, Ню Йорк	8.00		
Ю. Кисилевський, Англія	5.20		
Д-р Д. Демус, Мокена	5.00		
П. Ґула, Шикаґо	5.00		
Х. Коленська, Нюарк	5.00		
Г. Попович, Шикаґо	5.00		
М. Волосянський, Бронкс	5.00		
О. Вишницький, Шикаґо	4.00		
В. Вірцук, Шикаґо	4.00		
С. Островський, Джерзі Сіті	4.00		
О. Гаврилюк, Коломбія	4.00		
Т. Артимишин, Филаделфія	4.00		
В. Альбощій, Монтреал	4.00		
П. Чупа, Бруклин	4.00		
О. Тарнавський, Филаделфія	4.00		
А. Васильчук, Шикаґо	4.00		
С. Ґельнер, Монтреал	4.00		
С. Бервіцький, Ню Йорк	4.00		
Я. Сточанин, Шикаґо	4.00		
Н. Манцак, Флінт	4.00		
Р. Лесів, Дітройт	4.00		
Б Колінський, Гартфорд	4.00		
Н. Новицький, Клівленд	4.00		
В. Яніцький, Коломбус	4.00		
А. Івахнюк, Торонто	4.00		
Ю. Савчин, Шикаґо	4.00		
Г. Калистий, Судбурі	4.00		
П. Бузан, Филаделфія	4.00		
Б. Демянчук, Клівленд	4.00		
О Кузьма, Гартфорд	4.00		
В. Пастушек, Честер	4.00		
М. Медвідь, Пасейк	4.00		
І. Колодій, Клівленд	4.00		
І. Скіра, Филаделфія	4.00		
В. Грицина, Гартфорд	4.00		
М. Дуб, Клівленд	4.00		
О. Петрович, Филаделфія	4.00		
Е Мельничук, Росел	4.00		
В. Загайкевич, Росел	4.00		
М. Куриляк, Феніксвіл	4.00		
Б. Захарієсевич, Шикаґо	4.00		
М. Хомяк, Батлфорд	4.00		
О. Федорика, Маґваґ	4.00		
В. Зайко, Гаммонд	3.00		
А. Івах, Іст Віллістон	3.00		
О. Петрушів, Індіянополіс	2.00		
Л. Шморгун, Туттл Крік	2.00		
О. Наконечний, Шикаґо	2.00		
Р. Вереш, Ґренд Репідс	2.00		
о. М. Годинський, Міннеаполіс	1.00		
І. Кокольський, Вунсакет		5.00	
Відд. 233 УНС, Лорейн		5.00	
С. Кашуба, Гадсон		4.25	
Л. Хиляк, Джерзі Сіті		3.00	
Е. Храплива, Ню Йорк		2.00	
І. Макатан, Інвуд		2.00	
І. Леция, Ню Лондон		2.00	
Ф. Бенко, Клівленд		2.00	
А. Хухра, Рутефорд		2.00	
Р. Заставський, Гартфорд		2.00	
А. Гнатів, Міннеаполіс		2.00	
В. Кліта, Клівленд		2.00	
С Козухарі, Филаделфія		2.00	
М. Німець, Питсбурґ		2.00	
А. Василик, Питсбурґ		2.00	
І Демків, Ню Йорк		2.00	
Д. Кошіль, Шикаґо		1.20	
А. Генсуровський, Міннеаполіс		1.00	
М. Барановський, Торонто		1.00	
І Гребіняк, Олбані		1.00	
Г Садовська, Честер		1.00	
П. Лопків, Клун		1.00	
С. Харитонів, Ст. Пол		1.00	
С Кійло, Мандевіл		1.00	
І Витязь, Честер		1.00	
М Галя, Кенора		1.00	
Ю. Боберський, Питсбурґ		1.00	
Н. Стрихач, Гемілтон		1.00	
М. Шамрило Гартфорд		1.00	
В Андреєв, Н Гемптон		1.00	
М. Леґедза, Пасейк		.75	
Разом . . .	$ 238.20	$ 68.70	$ 306.90
Раніше проголошено	$ 3,321.50	$ 2,316.90	$ 5,638.40
Разом все . . .	$ 3,559.70	$ 2,385.60	$ 5,945.30

Управа Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів в Америці
зі смутком повідомляє, що
д-р МИРОН ВАЦИК
ветеринарний лікар,
помер несподівано дня 7-го березня 1958 р.
в Prince Albert, Sask., Canada.
Залишив дружину і двоє дітей.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ЖИДІВСЬКІ СВІДЧЕННЯ ПРО УКРАЇНЦІВ

(Закінчення зі стор. 2)

раїнського читача про вислідн об'єктивних дослідів жидівського автора.

В розділі „Українці" на стор. 130-136 книжки Фрідман, переповівши коротко і, на жаль, не зовсім докладно, хоча без злобних тенденцій, історію українсько-німецьких відносин перед вибухом і під час німецько-совєтської війни, висвітлює акцію рятування жидів митрополитом Андреєм Шептицьким і українським духовенством. Читаємо: „В таких неймовірно важких умовах (передтим автор описав переслідування жидів німцями в Галичині і в Генеральному Губернаторстві — Л. О.) всяку поміч, уділену жидам, треба розглядати як справжнє геройство... Коли в 1941 році німці, як сарана, залляла країну, митрополит Шептицький підніс свій могутній голос перестороги для опам'ятання варварів. Свій власний народ він остерігав: „Не вбивай!" Коли ж у листопаді 1942 р. німці, змушуючи до співпраці деяких українців, масакрували жидів, Шептицький загрозив „Божою карою" для тих, що проливають невинну кров і роблять себе викиднями людської спільноти, деградуючи підність людини. Він заборонив допускати до Богослужб людей, які визнавали нацистську біблію злочину. Після масакри в Рогатині, в якій були замішані деякі українці, Шептицький написав гнівного листа до Гайнріха Гімлера, протестуючи проти вживання української допоміжної поліції при такого року акціях... Але Митрополит не обмежився тільки словами. У своїй катедральній церкві на Святоюрській горі у Львові Шептицький переховував 15 жидівських дітей і багатьох дорослих між ними рабіна д-ра Давида Кагане, що після звільнення був призначений головним рабіном польської армії, а тепер перебуває в Ізраїлі. З наказу Шептицького 150 жидів переважно дітей, переховувано в монастирі оо. Студитів. Між цими дітьми була дочка рабіна Кагане, два сини рабіна д-ра Левіна. Левін написав згодом книжку про свій досвід у студитському монастирі. Приблизно 500 монахів і монахинь знали про присутність жидів, але не було ні одного випадку зради, і ні один жид не попав в руки нацистів... "Якщо б нас були відкрили німці, не лише ми, жиди, але й всі монахи були б зліквідовані," — пише Левін.

У світлі свідчень жидівських рабінів про поставу українців до жидів під час німецьких погромів вибрик французької телевізії, що дала використати себе московській пропаганді і допустилась нечуваної образи славної пам'яті Симона Петлюри й цілого українського визвольного руху, мусить викликати обурення і протест не тільки кожного українського патріота, але й тих жидів, які знають правду. Кому іншому як не большевицькій Москві може залежати на тому, щоб загострити відносини між нашими народами; хто інший як не Москва міг піддати „ідею" сплямувати прапори українського вояцтва визвольних змагань такою видуманою девізою, як та, що її подали автори протиукраїнської телевізійної програми в Парижі: „Бий жидів — спасай Україну"?

Все українство у вільному світі, без різниці віровизнання і партійної приналежности, відбиває в ці дні тяжку образу, заподіяну символам української боротьби за державність. Було б дуже побажане і значно причинилося б до відпруження існуючого напруження, викликаного паризькою антиукраїнською програмою, якби жидівські діячі і відповідальні громадяни, дослідники, що знають факти, а не легенди, забрали слово, внесли ясність у справу і відмежували купку вислужників Москви від жидівського народу. Зробили б цим велику прислугу в першу чергу своєму народові і справі нормалізації жидівсько-українських стосунків сьогодні і завтра.

ЩАСЛИВА КРАСУНЯ — КНЯГИНЯ

Це перша світлина славної фільмової зірки Грейс Келлі, дружини князя Райніє III, володаря найменшої в світі держави Монако, — після того, як вона 14 березня ц. р. привела на світ сина. Він дістав імена Альберт, Александер, Луїс, Пієр.

Союзники змушують ЗДА збільшувати торгівлю з СССР

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що головні американські союзники (Велика Британія, Західня Німеччина і Японія) натискають на ЗДА, щоб погодилися на збільшення торгівлі з комуністичними державами. Переговори в цій справі ведуться вже від половини лютого ц. р. Американські представники заявляються за тим, щоб те збільшення торгівлі з комуністичним бльоком було якнайменше, і щоб і надалі не можна було продавати комуністичному Китаєві, СССР і його европейським сателітам таких важливих стратегічних товарів, як машини, сирівці, воєнне влаштування та виряд. Американські експерти заявляють, що навіть прийняті полегші в торгівлі з комуністами не збільшать продажу товарів до СССР і Китаю, бо комуністичні держави в першу чергу хотіли б купувати в вільному світі ті товари, які потрібні для ведення війни.

ПРО МОЛОЧНО БДЖОЛЯНОЇ МАТКИ І ПЕРГУ

Маямі, Флорида. — Пан Мирон Сурмач із Ню Йорку поїхав був на відпочинок до Маямі на Флориді і там пішов на виклад, на якому доповідач говорив чуда про молочно бджоляної матки і пергу. Від того молочка нібито поростає волосся на голові, воно відмолоджує людину і дає їй енергію до життя. В дійсності уряд остерігає людей, щоб не вірили тим „чудам", які спричиняють „роял джеллі" і перга. Нашим авторитетом в цій справі є професор Міннесотського університету Микола Гайдак, який повинен про це ширше написати.

ЗА 15 ХВИЛИН МАШИНА ПЕРЕВЕЛА ОБЧИСЛЕННЯ, НА ЯКІ ЛЮДИНА ПОТРЕБУЄ 420 ГОДИН

Ню Йорк. — Старший цивільний інженер Едвард Дж. Смит, який працює в міській управі Менгеттану, мав виконати дуже тяжкі обрахування, на які треба було б 420 годин людської праці. Та він покористувався електронічною рахунковою машиною, яка обрахувала це все впродовж 15-ох хвилин.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ ЛЮДИНИ!

Посмертні Згадки

НИКОЛА БАЗАР, довголітній член 191 Відд. УНСоюзу в Трой, Н. Й., помер, дня 4-го березня 1958 р., на 73 році життя. До ЗДА прибув 1900 року. Покійний, син Марії з дому Пиндус і Томи Базар, походив зі села Настасова. Зах. Україна. Полишив дружину Марію, синів Михайла, Петра і Володимира, брата Семка і сестру Стефанію, зам. Комар, в Амстердамі і 5 внуків. Похорон відбувся 8-го березня 1958 р., з пох. заведення, до укр. прав. церкви св. о. Миколая, де о. Мирон Пахолок попрощав Покійника. — В. И. П!
В. Колодій, секр.

ІЛЬКО КАЩЬО, член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 4-го березня 1958 року, на 69 році життя. Покійний нар. в селі Лучково, пов. Сянік, Зах. Україна. До Т-ва і УНСоюзу вступив в 1913 р. Був добрим членом і батьком родини. Полишив у глибокім смутку дружину Доменіку, 5 синів Михайла, Олексу, Андрія, Стефана і Володимира, 4 доньки Марію, Розалію, Гелену і Софію. Похорон відбувся 8-го березня, при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва, до греко кат. церкви Непор. Зачаття Преч. Діви Марії. Тлінні Останки похоронено на греко кат. цвинтарі в Перт Амбой, Н. Дж. — В. И. П!
М. Чумер, секр.

ПАВЛО ХОМИН, довголітній член Т-ва ім. І. Франка, Від. 253 УНСоюзу в Лудлові, Масс., помер на запалення легенів, 14-го лютого 1958 р. Покійний народ. 1889 р. в селі Підгірці, пов. Стрий, Зах. Україна. Покійний полишив у смутку дружину Михайлину, сина Стефана, невістку, і 2 внуків. Покійний був у минулому предсідником Від. 253, як також і делегатом на конвенцію УНСоюзу. Він не жалів датків на українські народні справи. Ціла його родина належать до УНСоюзу. Похорон відбувся 17-го лютого, з пох. заведення до укр. кат. церкви, при участі Родини, Приятелів і Членів, на цвинтар Aloysius, Indian Orchard. — В. И. П!
П. Пилипів

ТАРЗАН, ч. 4030. Відчуваючи ностальгію.

TARZAN FOLLOWED THE SPOOR OF HIS ENEMY, STILL GRIPPED WITH THE DESIRE FOR VENGEANCE--

BUT AN ACHING HEAD FORCED HIM TO REST--AND THEN HIS CLOUDED MIND REVERTED TO THOUGHTS OF YOUTH--

HAZILY, HIS DAYS AMONG THE APES SPREAD IN A PANORAMA BEFORE HIM--AND WITH THE VISION CAME A LONGING TO REJOIN THE SHAGGY BEASTS OF HIS PAST--

7-10-4030

Идучи слідами свого ворога, Тарзан пройнятий був бажанням помсти...

Але біль голови змусив його до відпочинку... І тоді його запаморочений розум навернувся до думок спогадів про юнацтво...

Невиразно з'явилася перед ним панорама його днів між мавпами... А з тим видивом

прийшло палке бажання знову приєднатися до кудлатих бестій з минулого...